

ISSN 2181-9238

GOLDEN SCRIPTS

OLTIN BITIGLAR

2023 Vol. 4

www.navoiy-uni.uz

www.goldenscripts.navoiy-uni.uz

ISSN 2181-9238

GOLDEN SCRIPTS

OLTIN BITIGLAR

2023 Vol. 4

www.navoiy-uni.uz

www.goldenscripts.navoiy-uni.uz

BOSH MUHARRIR Shuhrat Sirojiddinov	MUNDARIJA MATNSHUNOSLIK	
BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI Karomat Mullaxo'jayeva	Rashid Zohidov "Unvonul bayon"da "javomi'ul kalim" uslubi 4 Aynur Saydova "Kodeks Kumanikus"da Folklor Nümunələri 19	
MAS'UL KOTIB Ozoda Tojiboyeva	Shuhrat Hayitov "Boburnoma"ning qo'lyozma va tarjimalari xususida 31	
TAHRIR HAY'ATI	Ozoda Tojiboyeva Alisher Navoiyning "Favoyid ul-kibar" devoni manbalari, matniy tadqiq tarixi 46	
Karl Rayxl (Germaniya) Isa Habibeyli (Ozarbayjon) Seyhan Tanju (Turkiya) Almaz Ulvi (Ozarbayjon) Benedek Peri (Vengriya) Vahit Turk (Turkiya) Teymur Kerimli (Ozarbayjon) Eunkyung Oh (Koreya) Nazef Shahrani (AQSh) Boqijon To'xliyev Muhammadjon Imomnazarov Bilol Yujel (Turkiya) Qosimjon Sodiqov Zulxumor Xolmanova Mustafa O'ner (Turkiya) Nurboy Jabborov G'aybulla Boboyorov Kimura Satoru (Yaponiya) Imran Ay (Turkiya) Aftondil Erkinov Nadir Mamadli (Ozarbayjon) Rashid Zohidov Otabek Jo'raboyev Bulent Bayram (Turkiya) Qo'ldosh Pardayev Nodirbek Jo'raqo'ziyev Oysara Madaliyeva Hilola Nazirova	ADABIYOTSHUNOSLIK	
	Usmon Qobilov Tavhid, nubuvvat va badiiy tavsif masalasi tadqiqiga doir 61	
	Ahadjon Muhammadiyev Muqimiy va Muhyi "Sayohatnoma"larida an'ana va o'ziga xoslik 82	
	Gulzoda Soatova Oltoy hayoti va ijodi haqida ba'zi mulohazalar 97	
	LINGVISTIKA	
	Feada Samadbek Afg'oniston o'zbek tili fonetikasida assimilyatsiya hodisasi 109	
	Ehsanullah Quvonch Temuriylar davridan XX asr boshlarigacha Afg'oniston hududida o'zbek adabiy tili rivoji 120	

EDITOR IN CHIEF

Shuhrat Sirojiddinov

DEPUTY EDITOR IN CHIEF

Karomat Mullakhojaeva

EXECUTIVE SECRETARY

Ozoda Tojibaeva

EDITORIAL BOARD

Karl Rechl (Germany)

Isa Habibbeyli (Azerbaijan)

Seyhan Tanju (Turkey)

Almaz Ulvi (Azerbaijan)

Benedek Peri (Hungary)

Vahit Turk (Turkey)

Teymur Kerimli (Azerbaijan)

Eunkyung Oh (Korea)

Nazif Shahrani (USA)

Bakijan Tukhliev

Mukhammadjan Imomnazarov

Bilol Yujel (Turkey)

Kasimjan Sadikov

Zulhumor Kholmanova

Mustafa O'ner (Turkey)

Nurboy Jabborov

Gaybullah Babayarov

Kimura Satoru (Japan)

Imran Ay (Turkey)

Aftandil Erkinov

Nadir Mamadli (Azerbaijan)

Rashid Zahidov

Atabek Juraboev

Bulent Bayram (Turkey)

Kuldosh Pardaev

Nodirbek Jurakuziev

Oysara Madaliev

Hilola Nazirova

CONTENTS**TEXTOLOGY****Rashid Zohidov**

Javami'ul Kalim" style in "Unvonul-Bayan 4

Aynur SaydovaExamples of Folklore in *Codex Cumanicus* 19**Shuhrat Hayitov**Regarding the manuscripts and translations of
"Boburnoma" 31**Ozoda Tojiboeva**Sources of Alisher Navoi's divan "Favoid ul-kibar",
history of textual research 46**LITERATURE****Usmon Kobilov**On the Study of the Problem of Tawhid, Prophecy
and Artistic Description 61**Ahadjon Muhammadiyev**Tradition and originality in Mugimiy and Muhyi
"Sayohatnoma" 82**Gulzoda Soatova**Some remarks about the life and work
of Altay 97**LINGUISTICS****Feada Samadbek**The phenomenon of assimilation in the phonetics
of the Uzbek language of Afghanistan 109**Ehsanullah Quvonch**The development of the Uzbek literary language in
Afghanistan from the Timurid period to the early
20th century 120

Oltoy hayoti va ijodi haqida ba'zi mulohazalar

Soatova Gulzoda¹

Abstrakt

Maqolada alohida o'ringa ega XX asr 20-30-yillar milliy adabiyot tarixida o'z ijodi bilan muhim ahamiyat kasb etgan shoir Oltoy (Bois Qoriyev) faoliyati, hayoti va ijodi, oilasi (otasi Abduvohid qori, akasi Bosit Qoriyev hayoti, faoliyati) haqida ma'lumotlar keltirilgan. Adibning nashr etilgan she'rlari, kitoblari, haqida fikr yuritiladi. She'rlaridagi asosiy g'oya tahlil etilib, shaxsiy mulohazalar bildiriladi. Shuningdek, ijodkorning "Qizil O'zbekiston", "Farg'ona", "Turkiston", "Ishtirokiyun" kabi gazetalar, "Maorif va o'qitg'uvchi", "Alanga", "Yer yuzi", "O'zgarishchi yoshlar" kabi jurnallarda bosilgan she'rlarining matni, "Chin yo'lni endi topdi", "Umid qishloqqa" hikoyalari tahlili ilk marta chop etilmoqda. Oltoyning maqolalari tasniflanib, ba'zilari xususida mulohazalar bildirilgan.

Kalit so'zlar. *Oltoy, Abduvohid qori, Bosit Qoriyev, millatchi, "Armug'on", "Yer yulduzlari".*

Kirish

XX asr 20-30-yillar adabiyoti milliy adabiyotimiz tarixida alohida o'rin tutadi. Bu davrda til va adabiyot sohasida turli jamiyatlar, to'garaklar va adabiy uyushmalar tashkil topdi. Masalan, Respublika hududida "Chig'atoy gurungi" (1919 – 1922) adabiy uyushmasi, "Qizil qalam" (1926-1930) jamiyati, O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi (1930 – 1932) faoliyat ko'rsatdi. Bularning faoliyatida kamchiliklar bilan birga ijobiy ishlar ham mavjud edi. Yangi o'zbek adabiyoti ana shunday tarixiy voqealar zaminida davr ijtimoiy hayotidagi o'zgarishlarga faol aralasha bordi. Bu davr o'zbek adabiyotida Bois Qoriyev (Oltoy)ning ham o'rne bor. Oltoy haqida ba'zi ma'lumotlar Naim Karimov, Sherali Turdiyev, Sirojiddin Ahmad kabi olimlarning tadqiqotlarida uchraydi.

¹ Soatova Gulzoda Nurmamat qizi – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti.

E-pochta: soatovagulzoda@navoiy-uni.uz

ORCID ID: 0000-0002-2064-8088

Iqtibos uchun: Soatova, G.N. 2023. "Oltoy hayoti va ijodi haqida ba'zi mulohazalar". Oltin bitiglar 4: 97 – 108.

Oltoyning hayot yo'li

XX asrning 30-yillarida Oltoy taxallusi bilan ijod qilib, ma'rifatparvarlik g'oyalari bilan sug'orilgan she'riy asarlar qoldirgan shoir Bois Qoriyev 1903-yil Bo'stonliq tumanida Abdurauf qori o'g'li Abduvohid qori oilasida tavallud topgan. Abduvohid qori (Bois Qoriyev otasi) Toshkentning Shayhontohur tumanida tug'ilgan bo'lib, arab, fors, rus tillarini puxta o'rgangan. Buxoro, Toshkent madarasalarida o'qib, diniy bilimlarni chuqur egallagan. 1906-yilda Turkistondan Rossiya davlat dumasiga a'zo etib saylanadi. 1908-yilda ijtimoiy faoliyatida Chor Rossiya hukumatiga qarshi harakatlar bo'lganligi bois Tula shahrida surgunda bo'lib, u yerdagi xalqlarning urf-odatları, turmush sharoitlarini o'rganadi. Islom diniga alohida e'tibor bilan yondashgan mashhur rus adibi Lev Tolstoy bilan ham uchrashadi, suhbatlashadi. 1912-yilda surgundan qaytib, "Sho'royi islomiya", "Sho'royi ulamo" jamiyatlariga rahbarlik qiladi. Turkiston istiqloli uchun millatni hamjihatlikka da'vat etadi. Bu borada Sherali Turdiyev quyidagicha yozadi: "Abduvohid qori 1921-1922-yillarda Turkiston Respublikasi Oliy sudi jamoa a'zosi bo'lib ishladi. Shundan keyin 1927-yilgacha shahardagi "Mahkamayi shar'iya" idorasida va turli masjidlarda imom-xatib vazifasida ishladi.

1933-yilda u yana siyosiy shubha ostida Qozog'istonda qamoqqa olindi. Besh yarim oy tergov qiynoqlari, qamoq azoblaridan qutulib, ona shahri Toshkentga qaytdi. Bu vaqtda endi u yetmishga yetib, kuch-quvvatdan qolgani uchun endi u davlat idoralaridagi ishlardan uzilib, o'zining Shirinqudux mahallasidagi masjidda imom-xatib bo'lib ishlab yurdi. Hech qancha vaqt o'tmasdan 1937-yili avgust boshlarida saksonga yaqinlashib, keksayib qolgan qariya to'satdan yana qamoqqa olinadi. Tergovda og'ir jismoniy va ruhiy tazyiq-qiynoqlar ostida unga "ayb"larini bo'yniga olishga majbur qilishadi. Buning ustiga 1930-yilda qamalgan o'g'li shoir Bois Qoriyev (Oltoy) va 1937-yili qamalgan yana bir o'g'li O'zbekiston san'at ishlari boshqarmasi boshlig'ining o'rinbosari Bosit Qoriyev va boshqalarning g'am-tashvishlari keksa otaning qamoqdagi ahvolini yanada og'irlashtirdi. Buning oqibatida u 1938-yil boshlarida Toshkent qamoqxonasida vafot etadi" [<https://info.islom.uz/ulamolar>].

Abduvohid qorining katta o'gli Madaniyat vazirligi san'at boshqarmasining boshlig'i Bosit Qoriyev 1937-yilda siyosiy qatag'onga uchrab qamoqqa olinadi. 1938-yil 5-oktabrda u Cho'lpon, Abdulla Qodiriy va Fitratlar bilan birga otib o'ldiriladi. Bosit Qoriyevning ayoli, O'zbekiston xalq artisti Ma'suma Qoriyeva tur-

mush o'rtog'ining dog'i va ikki o'g'li Shavkat va Botir Qoriyevlarning ikkinchi jahon urushida halok bo'lganini eshitgach, og'ir xastalikka uchrab, 1946-yil Moskvada vafot etadi. Mushtipar ona bu yillarda urush tugasa ham daragi bo'lmayotgan o'g'illarini izlab Moskvaga borib qolgan edi.

Abduvohid qorining kichik o'g'li Bois Qoriyev maorif komissarligi xodimlaridan edi. Ijodkor 1919-yilda "Chig'atoy gurungi" tashkiloti yig'ilishlariga qatnashadi, shu paytlarda Fitrat, Cho'lpon kabi shoirlar bilan ijodiy uchrashuvlarda bo'ladi. U "Oltoy" taxallusi bilan she'rlar yoza boshlaydi. Uning o'qishi va faoliyati haqida Sirojiddin Ahmad "Haq yo'lining fidoiylari" maqolasida shunday ma'lumot beradi: "U o'qituvchilar tayyorlash kursida o'qidi. 1918, 1920-1921-yillarda Toshkent va Xiva shaharlaridagi maktablarda o'qituvchilik qilgan. 1921-yil mart oyidan boshlab Toshkent eski shahar maorif bo'limida nazoratchi, 1922-1925-yillarda pedagogika institutida o'qigan. 1923-yilda Turkiston fronti tomonidan Andijonda nashr etilgan "Darxon" gazetasida adabiy xodim bo'lib ishlagan. 1925-1927-yillarda pedagogika instituti rektori bo'lgan. 1928-1929-yillarda Moskvada kompartiya akademiyasida tahsil olgan. 1929-1930-yillarda Davlat Ilmiy kengashi boshlig'i, "Qizil qalam" uyushmasi raisi, "Yosh leninchi" gazetasi mas'ul muharriri lavozimlarida ishladi. 1930-yilda "Narkompros ishi" bo'yicha hibsga olingan va 10 yilga qamaldi. U jazo muddatini o'tab kelganiga qaramay 1941-1948-yillarda qayta-qayta yangi muddatlarga qamaladi. 1955-yilda ozodlikka chiqadi. 1957-yilda "Turon" kutubxonasida, 1959-yildan to umrining oxirigacha Alisher Navoiy nomidagi til va adabiyot institutida ishlagan. Uning "Armug'on" she'rlar to'plami bosilgan" [Sirojiddin Ahmad 2010, 4]. Oltoyning "Armug'on" she'riy to'plamiga G'afur G'ulom va Maqsud Shayxzoda tomonidan yozilgan so'zboshida shoirning "Armug'on" (1967), "Yer yulduzlari" (1925), "Chaqmoqlar" (1930) nomli 3 ta kitobi nashr etilgani aytib o'tiladi. 1967-yilda Sherali Turdiyev bilan birgalikda "O'zbek adabiyotshunosligi va tanqidchiligi bibliografiyasi"ni tuzadi. Bu kitob 2010-yilda Naim Karimov muharrirligida qayta nashr etildi. U rus adibi V. Mayakovskiyning she'rlarini o'zbek tiliga birinchilardan bo'lib tarjima qildi. O'zbek shoirlaridan Hamza Hakimzoda Niyoziy ijodiga alohida qiziqish bilan qaraydi va unga atab "Hamza Toshkentda" poemasini yaratadi. Ushbu jumlar fikrimiz dalilidir:

*Otashin shoirning otash so'zlarin,
O'sha yoshlik chog'lar etdim dilga jo.
Shu vajdan bor butun salovati-la,*

Qarshimda jonlanar u buyuk siymo [Oltoy 1967, 67].

“Bundan tashqari ijodkorning “Qizil O‘zbekiston”, “Farg‘ona”, “Turkiston” kabi gazetalar, “Maorif va o‘qitg‘uvchi”, “Alanga”, “Yer yuzi” kabi jurnallarda bosilgan talay she‘rlari hamda “Adabiy taxalluslar haqida” (Ozbek tili va adabiyoti, 1967-yil, 1-son), “Nafis adabiyotga sog‘lom mafkura va sog‘lom tanqid kerak” (Qizil O‘zbekiston, 1928, 7-10-avgust), “O‘rta maktablarda til va adabiyot darslari to‘g‘risida” (Qizil O‘zbekiston, 1925, 12-noyabr), “Maorif ishlarini qaytadan qurish yumushlarini talabga muvofiq tuzish kerak” (Qizil O‘zbekiston, 1930, 16-aprel), “Adabiyot to‘garagi” (Turkiston, 1922, 24-noyabr) kabi o‘nlab sermazmun maqolalari ham bor. Shoir she‘rlari haqida “Maorif va o‘qitg‘uvchi jurnalidagi adabiyot materiallari” nomli monografiyada quyidagicha ma‘lumot berilgan: “Bois Qoriyev (Oltoy)ning “Maorif va o‘qitg‘uvchi” jurnalida 7 ta “Telefon”, “Bu dam”, “Qutlash”, “O‘zimga o‘zim”, “Zindon”, “Yangi davr yigitlari”, “Yalta kunduzi” nomli she‘rlari berilgan. Bu she‘rlarning aksariyati 1967-yilda nashr etilgan “Armug‘on” she‘riy to‘plamiga qayta ishlangan holda kiritilgan. Ijodkor o‘z davrida bo‘layotgan o‘zgarishlarga, yangiliklarga munosabat bildirib borgan. Bunday holat jurnaldagi “Telefon”, “Qutlash”, “Yangi davr yigitlari” she‘rlarida yaqqol namoyon bo‘ladi” [Soatova 2023, 68].

1930-yil avgust oyida O‘zbekiston xalq maorif komissarligidagi bir guruh rahbar xodimlar hibsga olinadi. Ular ichida maorif komissari Mannon Ramziy, uning o‘rinbosari Botu, shuningdek, Oltoy, Nosir Saidiy va boshqalar bor edi. Naim Karimov bu ayblovni shunday ta‘rif etadi: “Botu boshchiligida o‘ttizga yaqin maorif xodimlarining qamoqqa olinish sababi garchand Obid Nosirovning o‘limi bilan bog‘liq bo‘lsa-da, ular millatchilik va aksilinqilobchilikda ayblanganlar. Shunday ayb bilan qamoqqa olingan va umrining katta qismini sovet davlatining qamoq va lagerlarida o‘tkazgan jabrdiydalaridan biri Bois Qoriyev (Oltoy)dir. U birinchi marta qamoqqa olinganida ham, keyingi tergovda ham o‘zining “millatchi” bo‘lganini tan olgan. Hatto o‘zini shu yo‘lga boshlagan ustozlarining ham “millatchi” ekanligini aytadi. Shoir bu haqida yozma ko‘rsatma ham bergan. Botu ham o‘zining “millatchi” ekanini e‘tirof etgan. Ushbu ko‘rsatma bilan tanishar ekanmiz, NKVD xodimlarining doimiy tazyiqlari ostida mahbuslarda qanday ruhiy o‘zgarish ro‘y berishini ko‘ramiz, o‘zlarini o‘zlari dor tagiga olib borganlarining pinhoniylarini sezgandek bo‘lamiz” [Karimov 2013, 150].

Darhaqiqat, sho‘ro hukumati rahbarlari ko‘plab millat ziyolilarining faoliyatida ularga qarshi norozilik bo‘lgan ziyoli qatlam-

ni ayamadan og'ir jazoga tortgan. Boshlariga inson zoti chidab bo'lmaydigan qiynoqlarni solgan. Biz bu achchiq haqiqatlarni bilgan holda jadid bobolarimizning ijodiy faoliyati, hayot yo'lini yanada chuqur o'rganishimiz, ular orzu qilib yetisha olmagan, bu yo'lda jonini fido qilgan hurlikning, istiqlolning, farovon turmushning qadriga yetmog'imiz, kelajak avlodni ham shu ruhda tarbiyalamog'imiz zarur. Bu haqda professor N.Jabborov shunday yozadi: "Biz jadidchilik bo'yicha shu paytgacha bajarilgan ulkan va salmoqli ishlarni sinchiklab o'rganish, shundan so'ng ularni munosib davom ettirish haqida o'ylashimiz kerak. Holbuki, o'zbek va dunyo olimlari jadidchilik hamda jadid adabiyotini u shakllangan va takomilga erishgan XX asr avvalidanoq tadqiq qila boshlagan..." [Jabborov 2023, 3].

Oltoy ijodi

Nihoyat, 1957-yil 30-martda Abduvohid qori va uning maslakdoshlari bo'lgan ziyolilar 30-yillarda sovet tuzumi tomonidan nohaq qamalgani rasman ajrim qilindi. Shu bilan birga, Abduvohid qorining ikki o'g'li - shoir Oltoy (Bois Qoriyev) va Bosit Qoriyev ham oqlandi. Bugungi kunda Bois Qoriyevning "Nodir nashrlar"dagi gazeta va jurnallarda saqlanib qolgan asarlari talaygina. Bu she'rlarning ayrimlari biz tomonimizdan ilk marta chop etilmoqda.

Ijodkor she'rlari bilan tanishar ekanmiz, uning she'rlarida, asosan, ozodlik, hurlik bilan birga, ilm yo'lidagi yoshlarni qo'llab-quvvatlash ("Yoshliq", "Student", "Olqish"), hayotdagi ijtimoiy, texnik yangiliklardan quvonish ("To'ylar", "Telefon", "Ana kela-di...", "Mashina") kabi g'oyalarni ko'ramiz. Uning 1925-yilda nashr etilgan "Yer yulduzlari" she'riy to'plami ham, asosan, hayotga endigina kirib kelayotgan elektr, telefon, traktor, mashina, poyezd kabi ijtimoiy hayot mavzularida edi. Bir so'z bilan aytganda, Oltoy ijodi hurlik, farovon turmush, shijoatli yoshlarni qo'llash, texnik taraqqiyot kabi har bir davr uchun muhim bo'lgan g'oyalarni ilgari surdi. Bu haqda Qo'ldosh Pardayev "XX asr tongida millat ziyolilarining Turkiston xalqiga ma'rifat tarqatishdagi xizmatlari beqiyosdir. Ular ma'naviy-ma'rifiy ruhdagi, o'tkir publitsistik maqolalari bilan millatni uyg'otishga, jaholat iskanjasidan ma'rifat yuksakligiga olib chiqishga intildi" [Pardayev 2023, 463] deganida haq edi. Zero, Oltoy ham mana shunday millat ziyolilaridan biri edi. Uning she'rlari va maqolalari bilan tanishar ekanmiz, buning guvohi bo'lamiz.

Ozodliq

(Sharqda inqilob kuchaymakda, zulmga qarshi har yerda istiqlol, ozodlik kurashlari...)

Sharqda inqilob,
Sharqda ixtilof,
Sharqda isyon,
Sharqda g'alayon.
Sharqda zulmga qarshi to'palon.

Bu kun arabning,
Hindning, xitoyning,
Misrning ichida
Bag'rinda ozodliq,
Qutulish harakati.
Kuchi yetgan to'lqunlanib,
Butun mustamlaka
O'lkalarni bosqon.

Arabda Abdulkarim,
Isyon egasi.
Faranggistonga
Qarshi to'palon.
Qo'zg'alon qomanda:
Xitoyda har kuni
Yangi o'zgarish,
Yangi voqea,
Hammasi qutulish,
Hammasi ozodliq!
Mustamlaka panjasidan,
Yorug'liq dunyog'a,
Chiqmoqchi.
Ozod yashamoqchi!
Ha, ular istaydir
Qon... qon... qon.
Inqilob olovi,
Qutulish dardi.
Hamma o'lkaning
Ezilgan ishchi -
Dehqon yuragida
Zulmga qarshi
Birdan hujum.
Birdan yiqitish.
Huv - oltin taxtlarni,
O'rnig'a birdan tuzish,
Yangi - tinch dunyo!
Sharq ozod,
Sharq yashaydir.
Shu yo'lda,
Ijtimoiy yo'lda
Kurrayi sharq kambag'al!

1925

Mazlumlarning to'liqligi

Zulmlar, dahshatlar tog'-toshlardek,
Alamlar, qo'rqishlar, dengiz o'tlardek...
Kuchlangan to'liqlar, hayqirg'on ovoz,
- Bormi deb titratar butun hayotni!
Buloqlar qaynag'on xafiz qonlardan,
Vulqonlar pishqirg'on baland tog'lardan.

Qilichlar qinidan odashqon yaraqlab,
O'lim isining qo'shig'in so'ylar.
Uzoqda yolg'unlab o'tlar yonadir.
Yerda, ko'kda mudhish ovozlar.
Yangg'irab har yoqqa o'tlar otadir!
Zolimlar ustiga to'fonlar haydab,
Mazlumlarning to'liqligi chayqalib bosadir...

1923

Ijodkorning matbuot nashrlarida uning "Qoratog' etaklarida" [Oltoy 1926, 37], "Umid qishloqqa" [Oltoy 1926, 48], "Chin yo'lni endi topdi" [Oltoy 1924, 14] kabi hikoyalari uch keldi. "Umid qishloqqa" hikoyasi: "Uzoqdan qop-qora tumang'a o'ralg'on, qo'rqinchli tushda qishloq ko'zga ko'rinadi" jummalari bilan boshlanadi. Qop-qora tumang'a o'ralg'on, qo'rqinchli tushdagi qishloq bu 20-30-yillarda taraqqiyotdan orqada qolgan, yeyishga noni, kiyishga kiyimi bo'lmagan qishloq aholining og'ir kunlari va hayoti tasviridir. Bu muammoga yechim qilib muallif hikoya so'ngida inson yaxshi kunlar kelishiga umid bilan yashashi, tezroq yetishish uchun mehnat qilishi lozimligini aytadi.

"Chin yo'lni endi topdi" hikoyasida esa Do'stmat ismli bir dehqon yakka-yu yagona o'g'li Olimjonni shahardagi yangi maktabga o'qishga qo'ygani, Olimjon maktabni a'lo baholar bilan yakunlab, ta'lim-tarbiya dorulfununiga o'qishga kirgani, hozirgi kunda o'zi ham yaxshi bir muallim ekanligi yoritiladi.

Mazkur hikoya yoshlarni ilm-ma'rifat egasi etish lozimligi, bunda, albatta, kattalar yoshlarga yo'l boshchi bo'lishi kerakligi ilgari suriladi. Zero, ilmiy yoshlar kelajak poydevoridir. Oltoy hikoyalari to'plab nashr etmagan.

Oltoyning maqolalari uning ijodida salmoqli o'rinni egallaydi. Uning maqolalarini quyidagicha tasniflash mumkin:

1. Adabiy yo'nalishdagi ilmiy maqolalar. "Adabiy taxalluslar haqida" [O'zbek tili va adabiyoti, 1967-yil, 1-son], Futurizm to'g'risida [Turkiston, 1924, 2-noyabr], Sinf va ziyolilar [Qizil O'zbekiston, 1926, 4-aprel].

2. Tanqidiy yo'nalishdagi maqolalar. "Ko'mak" uyushmasi (Turkiston, 1923, 20-aprel), Hozirgi maktablarimiz va undagi

o'qituvchilar (Turkiston, 1924, 12-yanvar), O'zbekiston ilmiy markazining vazifalari ustida (Qizil O'zbekiston, 1925, 14-avgust), Maorif ishlarini qaytadan qurish yumushlarini talabga muvofiq tuzish kerak. (Qizil O'zbekiston, 1930, 16-aprel), "Nafis adabiyotga sog'lom mafkura va sog'lom tanqid kerak" (Qizil O'zbekiston, 1928, 7-10-avgust), "Maorif ishlarini qaytadan qurish yumushlarini talabga muvofiq tuzish kerak" (Qizil O'zbekiston, 1930, 16-aprel),

3. Ilmiy-metodik yo'nalishdagi maqolalar. "Adabiyot to'garagi" (Turkiston, 1922, 24-noyabr), Maktablarimizda siyosiy va ijtimoiy tarbiya (Turkiston, 1924, 6-avgust), Hozirgi maktablarimiz va undagi o'qituvchilar (Turkiston, 1924, 12-yanvar), O'lka o'zbek bilim yurtida adabiyot darslari (Turkiston, 1923, 30-may), O'rta maktablarda til va adabiyot darslari to'g'risida (Qizil O'zbekiston, 1925, 12-noyabr).

"Adabiy taxalluslar haqida" [Oltoy 1967, 57] nomli maqola chuqur ilmiy izlanishlar natijasida dunyoga kelgan. Bugungacha bu maqoladan foydalanmagan Milliy uyg'onish davri adabiyoti mutaxassislari kam bo'lsa kerak. Chunki maqolada 20-30-yillarda ijod qilgan shoir va adiblarning 434 dan ortiq taxalluslarini keltiradi. Garchand, Bois Qoriyevning ham Oltoy, Bois, O-y, Qalamkash, Yosh qalam kabi taxalluslari borligini ayni shu maqola orqali bilamiz.

"Ko'mak" uyushmasi" [Bois 1923, 5] nomli tanqidiy maqolasida esa bu uyushma boshlanish vaqtida o'z vazifalarini namunali bajarib, muvaffaqiyatlarga erishgan bo'lsa-da, bugungi kunda rejadagi ishlar bajarilmayotgani, hatto "Ko'mak"ning ma'lum bir idora xonasi yo'qligi, ishlari maorif komissarligi binosi ichidagi yo'lakda sochilib yotganligi, bu yil chetga o'qishga bormoqchi bo'lgan yoshlarimiz soni o'tgan yilgidan ancha ko'p bo'lishiga qaramay, ularga yordam berishga "Ko'mak"ning kuchi yetmayotganligi, yangidan "Nashri maorif" qurmasdan "Ko'mak"ni oyoqqa turg'izish lozimligi haqida kuyunib gapiradi. Maqola quyidagi so'zlar bilan yakunlanadi. "Nashri maorif" qani qurulg'ondan beri nima ish qildi? Bir kitob nashr etdimi yoki chetga birgina o'quvchi yubordimi? Bir leksiya o'qutdimi? Yo'q, hech narsa yo'q... Lekin kuch sarf etilib turibdir. Agar u kuch "Ko'mak" qozonig'a quyulsa edi, hammasi "em" bo'lg'on bo'lur edi. Hammamizning maqsadimiz bir joyda va bir nuqtadir. Lekin foydasiz birga kuch sarf etmaylik. "Ko'mak"ning qilg'on ishlari va qiladurg'on vazifasi ko'z oldimizda gavdalanib turg'on bir vaqtda qurulg'onig'a anchagina vaqt bo'lsa-da, kichkinagina ish ko'rsata olmag'on uyushmalar ketidan yurmaylik-da, "Ko'mak"ka ko'maklashaylik!".

“O’rta maktablarda til va adabiyot darslari to’g’risida” [Oltoy 1925, 3] nomli ilmiy-metodik maqola “Qizil O’zbekiston” gazetasi-ning yuqori nomerlarida IShFAK bilim yurtining talabalari tomonidan o’zbek adabiyotining o’qilishi to’g’risida zorlanib o’rtoq Abdurahmon Sa’diyning Tataristong’a ketib qolishi bilan muallimsiz qolg’onlig’i bayon qilinib, bilim yurti uchun til va adabiyot muallimi so’raladir” degan jumlar bilan boshlanadi. Oltoy ushbu maqolasini shu e’longa javoban yozadi. Maqolada butun O’zbekiston o’rta maktablarining til va adabiyot darslarini birgina o’rtoq A.Sa’diyga bog’lab qo’yish ham kerak emasligi, ishni har bir o’quvchining o’z tashabbusiga, mayliga, uning shug’ullanishdagi iqtidoriga qarab olib borish kerakligini aytadi va muallim qaytguncha quyidagi usulda darslarni tashkil etishni taklif etadi: “O’rta maktab talabalari mashg’uliyatlarida har biri alohida sur’atda, o’zi mavzu olib mustaqil ravishda shug’ullanadirlar. Ularning shug’ullanishlari uchun umumiy vazifa hozirlanadir. Vazifada ko’rsatilgan mavzudan tashqariga chiqmaydir. Vazifani har bir talaba o’z qo’lig’a ko’chirib oladir. Haftada, yoxud o’n besh kunda tartibli konferensiyalar bo’lib, yechilmagan nuqtalarini o’zaro muzokara qilib anglashishadir, bilishadir, yechishadir. Ikkinchi haftada vazifaga xulosa yasaladir. Bu usul til va adabiyot darsida eng qulay, eng oson, muallimsiz o’tkarsa ham bo’ladirg’on bir usuldir. Muallimning o’rniga bir rahbar talabalarning kuchliklaridan chiqariladir”.

Xulosa

Oltoy ijodini kuzatish davomida, uning asarlarini ikkiga bo’lib o’rganishimiz mumkin degan xulosaga keldik. Birinchisi, 1930-yilgacha, ya’ni to qamalguncha bo’lgan vaqtga qadar davr ruhiga moslab yozilgan asarlar. “Yer yulduzlari” kitobidagi she’rlar bunga misol bo’la oladi. Ikkinchisi, uzoq 25 yillik qamoq jazosidan so’ng, 1955-yildan boshlab uning ijodida jiddiy g’oyaviy o’zgarishlar bo’lganligining guvohi bo’lamiz. U endi haqiqiy ma’rifat va ilm sari intilar edi. 1967-yilda nashr etilgan “Armug’on” she’riy to’plamidagi ayrim she’rlar, adabiy taxalluslar bibliografiyasi kitobi, ba’zi maqolalari fikrimizni isbotlaydi.

Yuqoridagi tahlil va izlanishlardan ma’lum bo’ladiki, Bois Qoriyev o’z davrining yetuki, ziyoli ijodkorlaridandir. Uning ijodi ham ko’p qirrali. “Farovon turmush, tinch-osoyishta hayot qurish uchun yoshlarimiz har tomonlama kuchli bo’lishi kerak” degan nazariyani olg’a suradi. Bu yo’lda ilm-ma’rifat asosiy qurol ekanligini o’z asarlarida tinimsiz ta’kidlaydi. Uning sermazmun she’rlari, maqolalari

bu fikrimizni isbotlab turibdi. O'z navbatida adabiyotimiz taraqqiyotida ham uning o'rni bor.

Adabiyotlar

- Турдиев Шерали. *Абдувоҳид қори Абдурауф қори ўғли*. <https://info.islom.uz/ulamolar/>
- Сирожиддин Аҳмад. 2010. *Ҳақ йўлининг фидоийлари. Хуррият*.
- Soatova G. 2023. *Maorif va o'qitg'uvchi jurnalida adabiyot materiallari*. Toshkent: Bookmany print.
- Олтой. 1967. *Армузон. Шеърлар*. Тошкент.
- Karimov Naim. 2013. *Tarixning noma'lum sahifalari*. 4-kitob. Toshkent.
- Jabborov Nurboy. 2023. "Jadidchilikni nega va qanday o'rganishimiz kerak". *Yangi O'zbekiston* 263 (1052). 19-dekabr.
- Terigulov Kashshof. 1928. "Nafis adabiyot jabhamizni sog'lomlash yo'lida". *Qizil O'zbekiston*, 4-5-iyul.
- Oltoy. 1928. "Nafis adabiyotga sog'lom mafkura va sog'lom tanqid kerak". *Qizil O'zbekiston*, 7-10-avgust.
- Pardayev, Q. 2023. "Al-isloh" jurnalida ta'lim islohi masalasining yoritilishi". *"Jadidlarning ma'rifiy faoliyati: g'oyalari, maqsadlari, vazifalari va turkiston taraqqiyotiga qo'shgan hissasi"* mavzuyidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari.
- Oltoy. 1925. Qishloq, dehqon, gazet: She'r. *Qizil O'zbekiston*. 18-avgust
- Oltoy. 1925. Ozodliq: She'r. *Qizil O'zbekiston*. 28-avgust.
- Oltoy. 1923. Mazlumlar to'liqini: She'r. *Turkiston*. 21-noyabr.
- Oltoy. 1926. Umid qishloqqa. Hikoya. *Adabiyot parchalari*. Toshkent. O'zbekiston Davlat nashriyoti, 1926. mart
- Oltoy. 1924. Chin yo'lni endi topdi. Hikoya. *O'zgarishchi yoshlar*. Toshkent. №3-4.
- Oltoy. 1967. Adabiy taxalluslar haqida. *O'zbek tili va adabiyoti*, №1.
- Bois. 1923. "Ko'mak" uyushmasi. *Turkiston*. 20-aprel
- Oltoy. 1925. O'rta maktablarda til va adabiyot darslari to'g'risida. *Qizil O'zbekiston*, 12-noyabr.

Some remarks about the life and work of Altay

Soatova Gulzoda¹

Abstract

In the article, the life and work of the poet Altay (Bois Qoriyev), who has a special place in the history of our national literature, gained importance in the literature of the 20 and 30 years of the XX century, and his family (the life and work of his father Abduvohid Qoriyev, brother Bosit Qoriyev) is presented. The author's published poems and books are discussed. The main idea of his poems is analyzed and personal comments are given. Also, the creator's newspapers such as "Qizil O'zbekiston", "Fergana", "Turkistan", "Ishtirokyun", "Maarif va oqitg'uvchi", "Alanga", "Yer Yuzi", "O'zgarishchi yoshlar", published in such magazines as "Chin yo'lni endi topdi", "Hope for the Village" is being published for the first time. Altay's articles are classified and some of them are described.

Key words. *Altay, Abduvohid Qori, Bosit Qoriyev, nationalist, "Armug'on", "Earth Stars".*

References

- Turdiyev Sherali. *Abduvohid qori Abdurauf qori o'g'li*. <https://info.islom.uz/ulamolar/>
- Sirojiddin Ahmad. 2010. *Haq yo'lining fidoiylari*. Hurriyat.
- Soatova G. 2023. *Maarif va o'qitg'uvchi jurnalida adabiyot materiallari*. Toshkent: Bookmany print.
- Oltoy. 1967. *Armug'on*. She'rlar. Toshkent.
- Karimov Naim. 2013. *Tarixning noma'lum sahifalari*. 4-kitob. Toshkent.
- Jabborov Nurboy. 2023. "Jadidchilikni nega va qanday o'rganishimiz kerak". *Yangi O'zbekiston* 263 (1052). 19-dekabr.
- Terigulov Kashshof. 1928. "Nafis adabiyot jabhamizni sog'lomlash yo'lida". *Qizil O'zbekiston*, 4-5-iyul.
- Oltoy. 1928. "Nafis adabiyotga sog'lom mafkura va sog'lom tanqid kerak". *Qizil O'zbekiston*, 7-10-avgust.
- Pardayev, Q. 2023. "Al-isloh" jurnalida ta'lim islohi masalasining yoritilishi". *Jadidlarning ma'rifiy faoliyati: g'oyalari, maqsadlari, vazifalari va turkiston taraqqiyotiga qo'shgan hissasi*" mavzuyidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari.

¹ Gulzoda Soatova – Doctor of Philosophy (PhD) in philological sciences, Tashkent State University of Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoi.

E-mail: soatovagulzoda@navoiy-uni.uz

ORCID ID: 0000-0002-2064-8088

For citation: Soatova, G. 2023. "Some remarks about the life and work of Altay". *Golden scripts* 4: 97 – 108.

- Oltoy. 1925. Qishloq,dehqon, gazet: She'r. *Qizil O'zbekiston*. 18-avgust
- Oltoy. 1925. Ozodliq: She'r. *Qizil O'zbekiston*. 28-avgust.
- Oltoy. 1923. Mazlumlar to'liqini: She'r. Turkiston. 21-noyabr.
- Oltoy. 1926. *Umid qishloqqa. Hikoya. Adabiyot parchalari.*
Toshkent. O'zbekiston Davlat nashriyoti, 1926. mart
- Oltoy. 1924. *Chin yo'lni endi topdi. Hikoya. O'zgarishchi yoshlar.* Toshkent.
№3-4.
- Oltoy. 1967. Adabiy taxalluslar haqida. *Ozbek tili va adabiyoti* 1.
- Bois. 1923. "Ko'mak" uyushmasi. Turkiston. 20-aprel
- Oltoy. 1925. O'rta maktablarda til va adabiyot darslari to'g'risida. *Qizil O'zbekiston*. 12-noyabr.

MAQOLA TAQDIM QILISH TALABLARI

“Oltin bitiglar – Golden Scripts” jurnali – Sharq adabiyoti va madaniyati, ijtimoiy-ma’naviy hayoti, tilshunoslik va aniq fanlar, dinshunoslik va ilohiyotshunoslikka oid ahamiyatli qo’lyozma manbalar, xalq og’zaki ijodi namunalariga bag’ishlangan ilmiy tadqiqotlar xulosalarini chop etishga mo’ljallangan.

I. Maqola taqdim etish uchun umumiy talablar

Qo’lyozmalar yil davomida o’zbek, ingliz, rus, fors, shuningdek, turkiy tillarda topshirilishi mumkin. Agar muallif o’z maqolasini jurnalning muayyan sonida nashr etmoqchi bo’lsa, unda qo’lyozma jurnal nashridan kamida besh oy oldin taqdim etishi kerak.

Qo’lyozmalar MS Word (.doc) formatida (oltinbitiglar@gmail.com) elektron pochta yuborilishi kerak. Iqtiboslar va izohlar bo’yicha MS Word menejerini qo’llash lozim.

Barcha qo’lyozmalar muallif (mualliflar) haqidagi qisqacha ma’lumot bilan yuboriladi.

Asosiy matn *Times New Roman* shrifti, 14 hajm, satr oralig’i 1 interval, hoshiyalar chapdan 3 sm, o’ngdan 1,5 sm, yuqori va pastdan 2 sm bo’lishi kerak.

Maqolalar *The Chicago Manual of Style, 16th Edition* formatida shakllantirilishi lozim.

Maqola matni 3 000–5 000 so’zdan iborat bo’lishi kerak.

100–150 so’zdan iborat o’zbek va ingliz tillaridagi abstrakt (annotatsiya) va 5–10 so’zdan kam bo’lmagan kalit so’zlar (o’zbek va ingliz tillarida). Abstrakt maqolaning maqsadi, metodologiyasi va natijalarini qisqacha ifodalashi kerak.

Adabiyotlar ro’yxati 5 sahifadan oshmasligi lozim.

Kitobga taqriz (ingliz yoki boshqa tillarda bo’lishi mumkin) 1500 so’zdan oshmasligi talab etiladi.

Taqriz formati: 1) sarlavha: kitob nomi, muallif (mualliflar), nashr qilingan shahar: nashriyot nomi, nashr yili, sahifasi soni. Narxi, ISBN raqami, (qattiq/yumshoq muqova); 2) taqriz so’ngida: taqrizchining F.I.O., ish joyi, pochta manzili.

II. Maqola bo’limlarini rasmiylashtirish

Maqola nomi – normal harflarda, to’q bo’yoqda, 16 hajm.

Maqola nomi o’zbek va ingliz tillarida (agar maqola boshqa tillarda yozilgan bo’lsa, maqola yozilgan til va ingliz tilida) beriladi.

Maqola sarlavhasidan keyin sahifaning o’ng chetida muallifning ism-familiyasi yozilib, oxiriga yulduzcha (*) ishorasi qo’yiladi va sahifa pastida muallif haqida quyidagi qisqa ma’lumotlar

beriladi: F.I.O., ilmiy daraja va unvon; ish joyi; e-pochta va ORCID ID (raqami).

Maqola kirish, asosiy qism bo'limlari va xulosadan tashkil topadi.

Maqola bo'limlari sarlavhasi – *yotiq*, 14 hajm.

III. Maqolada tarjimalardan foydalanish

Boshqa tillardagi matn yoki boshqa manbalar tarjimoni aniq ko'rsatilishi kerak. Agar matn maqola muallifi tomonidan tarjima qilingan bo'lsa, u holda "tarjima muallifniki" shaklida beriladi.

Rasmiy nashrdan olingan tarjima-matn tahrir qilinmaydi.

Zarur holatda tarjima matnga sana, turli diakritik belgilar va boshqa elementlar kiritilishi mumkin.

Tarjima qilingan matn olingan manba nomi asl holicha beriladi. Zarur deb topilsa, uning nomi qavs ichida berilishi mumkin.

Geografik nomlar tarjima qilinmaydi va asl shaklida beriladi.

Tashkilotlar nomi tarjima qilinmaydi va asl shaklida beriladi.

Davr nomi rasmiy qabul qilingan shaklda beriladi.

IV. Ko'chirma va tarjima parchaning berilishi

Manbadan olingan ko'chirma parcha asosiy matndan 1 qator tashlab ajratiladi, satr oralig'i 1 interval, markazda, 12 hajmda yoziladi.

Ko'chirmaning tarjimasi qavs ichida () satr boshidan yozilishi kerak. Bunday ko'chirma *Times New Roman* shrift, 12 hajm, normal yozuvda beriladi.

V. Havola va izohlar berish

Manbaga havola matn ichida to'rtburchak qavsda [] beriladi. Havola qilingan manbalar bir nechta bo'lsa, ular nuqtali vergul (;) bilan ajratiladi.

Izohlar tegishli sahifa pastida, tartib raqami bilan joylashtiriladi.

VI. Qo'lyozma (toshbosma) manbalar va nashr etilgan asarlar bibliografiyasi

Bibliografiyada muallif yoki asar nomi satrboshidan, boshqa barcha qatorlari abzasdan yoziladi. Adabiyotlar *bibliografiyada* o'zbek lotin alifbosi tartibida ko'rsatiladi.

6.1. Qo'lyozma va toshbosma manbalar bibliografiyasi

Qo'lyozma yoki toshbosma manbalarni bibliografiyada o'zi yozilgan grafikada berish maqsadga muvofiq. Lotin alifbosidagi transliteratsiyasini berish ham mumkin. Ba'zan qo'lyozma asarning nomi muallif ismidan oldin yozilishi ham mumkin.

Muallif nomi. Ko'chirilgan asr (agar mavjud bo'lsa). Asar nomi. Qo'lyozma (toshbosma): saqlanayotgan joy, inventar raqam.

Xondamir. XV asr. Makorim ul-axloq. Qo'lyozma: O'zFASHI, № 742.

Matnda qo'lyozma (toshbosma)ga havola berish:

[Xondamir, Makorim, 17^a]

7.2. Kitoblar uchun

Bibliografiyada:

Familiya, ism. Nashr yili. *Kitob nomi*. Shahar: Nashriyot nomi.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011. *Alisher Navoiy: manbalarning qiyosiy-tipologik, tekstologik tahlili*. Toshkent: Akademnashr.

Matnda kitobga havola:

[Familiya kitob nashr yili, sahifa raqami]

[Sirojiddinov 2011, 99]

Agar bir muallifning bir yilda nashr qilingan kitoblaridan foydalanilgan bo'lsa, bibliografiyada kitobning nashr yili o'zbek lotin alifbosi harflari bilan ajratilib ko'rsatiladi.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011(a). *Alisher Navoiy: manbalarning qiyosiy-tipologik, tekstologik tahlili*. Toshkent: Akademnashr.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011(b). *O'zbek adabiyotining falsafiy sarchashmalari*. Toshkent: Akademnashr.

Matnda kitobga havola:

[Sirojiddinov 2011(a), 99]

Ikki muallif tomonidan yozilgan kitobni bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism va Ism Familiya. Nashr yili. *Kitobning nomi*. Shahar: Nashriyot nomi.

Vohidov, Rahim va Husniddin Eshonqulov. 2006. *O'zbek mumtoz adabiyoti tarixi*. Toshkent: Adabiyot jamg'armasi nashriyoti.

Matnda kitobga havola:

[Familiya va Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Vohidov va Eshonqulov 2006, 52]

Agar kitobning uch va undan ortiq muallifi bo'lsa, bibliografiyada barcha mualliflarning ismi to'liq yoziladi. Bunday kitobga havola qilinganda, birinchi muallifning ismi yozilib, davomida *va boshqalar* deb ko'rsatiladi:

[Familiya va boshqalar nashr yili, sahifa raqami]

[Vohidov va boshqalar 2010, 847]

Kitob yoki to'plam maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Kitob yoki to'plam nomi*, Ism Familiya, Ism Familiya muharrirligida, maqola sahifasi raqamlari. Shahar: Nashriyot.

Ismoilov, Ilyos. 2020. "Navoiy ijodida Ya'juj-Ma'juj obrazi." *Alisher Navoiy va XXI asr*, Shuhrat Sirojiddinov muharrirligida, 130 – 133. Toshkent: Mashhur-press.

Matnda kitob yoki to'plam maqolasiga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Ismoilov 2020, 131]

Elektron shaklda nashr qilingan kitoblar uchun:

Elektron kitobning bir nechta formati bo'lsa, bibliografiyada foydalanilgan format ko'rsatiladi. Elektron kitobning internet manzili (URL) hamda shu manba olingan sana ko'rsatilishi lozim.

Elektron kitobni bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. *Kitob nomi*. Shahar: Nashriyot nomi. URL.
Foydalanilgan sana.

Adizova, Iqboloy. 2020. *Thinker poetess of the East*. Germany:
Lambert Academic Publishing. <https://www.lap-publishing.com/>. 12.07.2019.

Matnda elektron kitobga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Adizova 2020, 11]

Ikki muallif tomonidan yozilgan elektron kitobni bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism va Ism Familiya. Nashr yili. *Kitobning nomi*. Shahar:
Nashriyot nomi. Internet adres (URL).

Sirojiddinov, Shuhrat va Sohiba Umarova. 2017. *O'zbek
matnshunosligi qirralari*. Chikago: Chikago universiteti nashriyoti.
<http://press-pubs.uchicago.edu/founders/>.

Matnda elektron kitobga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Sirojiddinov 1987, 19-hujjat]

7.3. Jurnal maqolasi uchun

Chop etilgan jurnal maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi* jurnal soni:
maqola sahifalari.

Alimuhamedov, Rixsitilla. 2018. "Qadimgi turk-moniy adabiyoti."
Oltin bitiglar 1: 65 – 76.

Matnda jurnal maqolasiga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Alimuhamedov 2018, 70]

Elektron jurnal uchun:

Elektron jurnal uchun jurnalning DOI manzili ko'rsatiladi. Agar DOI manzili mavjud bo'lmasa, internet adresi ko'rsatilishi kerak (URL). DOI – bu o'zgarmas ID bo'lib, internet tarmoqlarining elektron adreslari tizimiga ulangan, ya'ni manbani boshqaruvchi <http://dx.doi.org/> manzildir.

Elektron jurnal maqolasini bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi* jurnal soni: maqola sahifalari. DOI adres (yoki URL).

Ismoilov, Ilyos. 2020. "Saddi Iskandariy" dostonidagi adabiy ta'sir va o'ziga xoslik masalasi xususida." *O'zbekistonda xorijiy tillar* 3: 229 – 235. doi: 10.36078/1596780050.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Ismoilov 2020, 231]

7.4. Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal uchun

Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasiga havola matn shaklida beriladi (masalan, Muhammadjon Imomnazarovning 27.02.2005dagi "O'zbekiston adabiyoti va san'ati" gazetasida chop etilgan maqolasida aytilganidek...); odatda, bunday manbalar umumiy adabiyotlar ro'yxatida keltirilmaydi. Agar keltirilsa, kitoblarga qo'yiladigan talablarga asosan beriladi.

Agar onlayn maqolaga havola berilayotgan bo'lsa, uning internet manzili (URL), maqola olingan sana ko'rsatilishi kerak.

Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Gazeta-Jurnal nomi*, nashr sanasi.

Imomnazarov, Muhammadjon. 2005. "Jomiy "Xamsa" yozganmi?."

O'zbekiston adabiyoti va san'ati, January 25.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Imomnazarov 2005, 4]

Elektron gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasini bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi*, nashr sanasi. Internet adres.

Sobirov, Ergash va Akmal Kenjayev. 2010. "Milliy qadriyat va globallashuv". *New York Times*, 27.02. <http://www.nytimes.com/28/us/28health.html>.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Sobirov va Kenjayev 2010, 17]

Maqola so'ngida foydalanilgan adabiyotlar o'zbek lotin alifbosi tartibida beriladi. Adabiyotlar ro'yxati ikki qismdan iborat bo'lishi, birinchi qismda foydalanilgan adabiyot chop etilgan grafikada yuqorida ko'rsatilgan shaklda rasmiylashtirilishi, ikkinchi qismda esa barcha foydalanilgan adabiyotlar o'zbek lotin alifbosida berilishi talab qilinadi. Misol uchun:

Adabiyotlar

Баранов, Х.К. 1958. Арабско – русский словарь. Москва: Наука.

Adabiyotlar

Baranov, X.K. 1958. Arabsko – russkiy slovar. Moskva: Nauka.

Maqolani rasmiylashtirish talablarining ingliz tilidagi variantini "*The Chicago Manual of Style, 16th Edition*" qo'llanmasi yoki <https://www.chicagomanualofstyle>. havolasidan ko'rib olishingiz mumkin.

Ushbu son "Oltin bitiglar" tahririyatida sahifalandi.
Manzil: Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Yusuf Xos Hojib ko'chasi 103-uy.
e-mail: oltinbitiglar@gmail.com
Tel.: +99894 697-97-04

Bosishga 30. 12. 2023-yilda ruxsat etildi
Qog'oz bichimi 70x100 1/16/.
nashriyot bosma tabog'i: 8

Jurnal 2017-yil 26 oktyabrda O'zbekiston Respublikasi Matbuot va axborot
agentligi tomonidan № 0940 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan.
Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy Attestatsiya Komissiyasi tomonidan
filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc)
dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalari chop etilishi lozim bo'lgan
ro'yxatga kiritilgan.

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi.

"Mashhur-Press" bosmaxonasida chop etildi.
Buyurtma №0440 Adadi 300 dona.
Bosmaxona manzili:100129 Toshkent, Markaz 15, 1-uy. Tel.: +99890 900 75 77,
+99894 659 94 62